

УДК 8.81'23

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/71-2-29>**Оксана ПАГАВА,***orcid.org/0000-0002-8626-6541*

кандидат психологічних наук,

доцент кафедри іноземної філології та перекладу

Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля

(Київ, Україна) *hfufdf2017@gmail.com*

ПСИХОЛІНГВІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ В ОВОЛОДІННІ ДРУГОЮ ІНОЗЕМНОЮ МОВОЮ, ФРАНЦУЗЬКОЮ, ЗДОБУВАЧАМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ, ПЕРЕКЛАДАЧАМИ Й ФІЛОЛОГАМИ

У статті актуалізується питання щодо оволодіння нерідною мовою або декількома мовами, зокрема здобувачами вищої освіти, майбутніми філологами та перекладачами. Особливо важливою нагальністю проблеми виявляється в теперішніх умовах, коли країна активно інтегрується в світове співтовариство й потреба в висококваліфікованих, конкурентоспроможних професійних кадрах зростає. Через це осучаснюється якість підготовки фахівців. Саме тому в статті розглянута своєрідність оволодіння другою іноземною мовою, зокрема, французькою, в процесі здобуття вищої освіти майбутніми філологами та перекладачами, що віддзеркалюється в певних психолінгвістичних особливостях. У дослідженні звертається увага на важливість запам'ятовування ланцюжку лексичних синонімічних одиниць під час опанування іноземної мови, що представлений об'єднанням сукупності загальних семантичних ознак, які вирізняються водночас диференційними семантичними ознаками. Синонімія розглядається як складна взаємодія семантично протиставленої єдності, складові якої є однією частиною мови та володіють тотожною лексичною сполучністю та здатністю до взаємозаміни в певних контекстах. Синонімічні лексичні одиниці мають певні сенсові зв'язки протилежного характеру та системні ієрархічні відносини. Унікальність людського мислення здатна виражатися в умінні співвідносити за допомогою знаків мови та продукування актів мовлення зв'язки між зовнішнім оточенням та внутрішнім світом. Це зумовлює організацію будь-якого комунікативного акту певним функційно-семантичним чином, що проявляється в співвіднесенні лінгвістичного та психологічного. Занурення в дослідження природи мовленнєвої взаємодії завдяки продукуванню лексичних одиниць виявляє потенціал не лише комунікативної поведінки, але й прояв життєдіяльнісних патернів особистості. У процесі спілкування мають місце взаємодія семантичного різноманіття між лексемами, а також умови їхнього використання, потенціал варіантів комунікативної поведінки людини як мовленнєвої особистості в діапазоні синонімії. Зазначені чинники знаходять відображення в освітньому процесі здобуття вищої освіти, але потребують детального розгляду та вивчення.

Ключові слова: французька мова, здобувач освіти, комунікативний потенціал, психологія, лінгвістика, спілкування, синонімія, семантичні ознаки, внутрішнє мовлення, філологія, мовленнєва діяльність, свідомість.

Oksana PAGAVA,*orcid.org/0000-0002-8626-6541*

Candidate of Psychological Sciences,

Associate Professor at the Department of Foreign Philology and Translation

Volodymyr Dahl East Ukrainian National University

(Kyiv, Ukraine) *hfufdf2017@gmail.com*

PSYCHOLINGUISTIC FEATURES IN LEARNING A SECOND FOREIGN LANGUAGE, FRENCH, APPLICANTS OF HIGHER EDUCATION, TRANSLATORS AND PHILOLOGISTS

The article addresses the issue of mastering a non-native language or several languages, in particular by applicants for higher education, future philologists and translators. The urgency of the problem is especially important in the current conditions, when the country is actively integrating into the world community and the need for highly qualified, competitive professional personnel is growing. Therefore, the quality of training of specialists is being modernized. That is why the article examines the uniqueness of mastering a second foreign language, in particular French, in the process of obtaining higher education by future philologists and translators, which is reflected in certain psycholinguistic features. The study draws attention to the importance of memorizing a chain of lexical synonymous units during acquisition of a foreign language, which is represented by the combination of a set of common semantic features that are simultaneously distinguished by differential semantic features. Synonymy is considered as a complex interaction of a semantically opposed unity, the components of which are one part of the language and have identical lexical coherence and the ability to be

interchangeable in certain contexts. Synonymous lexical units have some semantic connections of an opposite nature and systemic hierarchical relationships. The uniqueness of human thinking can be expressed in the ability to correlate, through signs of language and the production of acts of speech, connections between the external environment and the internal world.

This leads to the organization of any communicative act in a certain functional-semantic way, which is manifested in the correlation of linguistic and psychological. Immersion in the study of the nature of speech interaction through the production of lexical units reveals the potential of not only communicative behavior, but also the manifestation of vital personality patterns. In the process of communication, there is an interaction of semantic diversity between lexemes, as well as the conditions for their use, the potential for variants of communicative behavior of a person as a speech personality in the range of synonymy. These factors are reflected in the process of obtaining higher education, but require detailed study.

Key words: French language, education applicant, communicative potential, psychology, linguistics, communication, synonymy, semantic features, inner speech, philology, speech activity, consciousness.

Постановка проблеми. У сучасних умовах у багатьох сферах українського суспільства є затребуваними фахівці, що володіють іноземною мовою, зокрема французькою. Спеціалісти, перекладачі й філологи, потрібні в такій професійній діяльності, як реклама та зв'язки з громадськістю, маркетинг, фінанси та аудит, управління персоналом, організація продажів, медицина, воєнна та військова справа. Окрім того, якщо людина прагне зробити кар'єру, вона обов'язково має володіти іншою, іноземною мовою. Саме тому на сучасному етапі вкрай актуальним є питання вивчення будь-якої нерідної мови або декількох мов узагалі. Адже знання іноземної мови надає можливість доступу до абсолютно нової культури, сприяє нетворкінгу, розвиває людський мозок, розширює світогляд, підвищує впевненість та привабливість, породжує успішність особистості тощо. До того ж, вивчення іноземної мови розвиває пам'ять та мислення, збагачує внутрішній світ людини, допомагає краще зрозуміти національну культуру та особливості рідної мови паралельно з зануренням у інші культури, національні традиції, звичаї, розширює кругозір, формує світогляд, руйнує стереотипи.

Зазвичай у світі багато людей опановують іноземні мови в молодому віці. Однак те, як вивчення іноземної мови впливає на психофізіологію, залишається практично недослідженим феноменом. Цей чинник контрастує з більш-менш дослідженою нейрофізіологією рідної мови. Під час вивчення іноземних мов у головному мозку формуються додаткові мовні центри, які залучають зорову, слухову пам'ять, голосовий апарат (Davis, Gaskell, 2009; Démonet, Thierry, Cardebat, 2005).

Наукові дослідження в області медицини вказують на те, що володіння хоча б однією іноземною мовою покращує когнітивний процес, поліпшує когнітивні навички. Опанування іноземних мов розвиває наш мозок, що вимагає від нас умінь аналізувати, запам'ятовувати та застосовувати складні лінгвістичні правила. Цей процес тренує пам'ять, увагу та здатність до абстрактного мис-

лення. Крім того, це сповільнює розумове старіння, збільшує фокус, самоконтроль та покращує запам'ятовування. На думку вчених, знання мов також захищає від таких захворювань, як деменція та хвороба Альцгеймера (Démonet, Thierry, Cardebat, 2005).

Нещодавно нейробіологи Лундського університету в Швеції розібрались, які частини головного мозку розвиваються, завдяки вивченню іноземних мов. За результатами роботи вчених, це гіпокамп – область, яка регулює засвоєння нової інформації та навігацію в просторі, а також три окремі області кори головного мозку. Для вивчення процесів у мозку вчені досліджували анатомію цього органу в двох групах волонтерів за допомогою магнітно-резонансної томографії. До першої групи ввійшли новобранці Шведської академії військових перекладачів, а до другої – студенти медфакультету університету Умео. Військові перекладачі навчалися іноземним мовам у стислий термін за спеціальною інтенсивною програмою. Студентів тренували вільно говорити арабською, дарі (фарсі) тощо. Групу медиків навчали за спецпрограмою порівнянної інтенсивності, проте з інших предметів. Терміном дослідження вчені обрали три місяці – учасники проекту зробили томограми до та після навчання. Виявилося, що анатомія мозку студентів медичного факультету збереглася, тоді як у студентів-перекладачів знайшли помітне зростання деяких ділянок мозку. До них увійшов гіпокамп, а також три зони кори – ліва середня лобна звивина, нижня лобна звивина і верхня тім'яна звивина. Ці зони не збігаються з зоною Брока, яка регулює моторну складову генерації мовлення. Також студенти з розвинутою верхньою скроневою звивиною виявили найкращі результати щодо вивчення мови. У випробуваних, які доклали більше зусиль під час навчання, також виявилось зростання середньої лобової звивини (Mårtensson, Eriksson, Bodammer, Lindgren, Johansson, Nyberg, Lövdén, 2012).

В умовах сьогодення в вітчизняній системі освіти актуальним є питання впровадження інте-

грованого підходу щодо планування, осмислення та розв'язання складних наукових та практичних задач. У тому числі в контексті реалізації психолінгвістики, що продовжує в інформаційному суспільстві здійснювати пошук «шляхів взаємодії» між мовою та мисленням і свідомістю людини. Традиційно психолінгвістика покликана занурюватись у вирішення низки наступних питань: лінгвістичні та психологічні особливості мовлення людини; способи використання мови в комунікації між людьми; соціальні, психологічні та політичні особливості мови; механізми реалізації та функціонування мови в суспільстві тощо. Заслуговує на увагу питання співвіднесення «мови – свідомості – мислення – образу світу» (Басок, 2006; Гусейнзаде, 2001). На сучасному етапі основними поняттями та категоріями психолінгвістики виступають мовна свідомість, мовленнєва діяльність, асоціативна поведінка, ментальність, образ світу, внутрішній лексикон, внутрішнє мовлення тощо. Таким чином, психічна діяльність віддзеркалюється і в поведінці, і в діяльності, і в трансформації образів, і у взаємодії свідомості та несвідомого та в інші способи, кожен з яких не кращий і не гірший за інші, не скасовує один одного, а передбачає взаємодоповнення.

Аналіз досліджень. Серед наробок останніх років, що стосуються зародження, сприйняття та віддзеркалення мови значущими є психологічні, нейропсихологічні, нейролінгвістичні, лінгвістичні результати досліджень. Завдяки цьому в психолінгвістиці розроблена мережа моделей продукування мови. В них так званий процес мовотворення складається в основному з послідовних етапів, як-то: орієнтування в комунікативній ситуації; сенсове планування; семантичне планування та вимова (Басок, 2006). Усе зазначене знаходить своє відображення й в контексті оволодіння французькою мовою. Знання та використання іноземної мови є незаперечним чинником освіченості, вдачі особистості та передбачає вільність мовленнєвого висловлювання та сприйняття, а також застосування іншої мови в сферах життєдіяльності та галузях науки з використанням відповідної термінологічної лексики. Відомо, що під час оволодіння іноземною лексикою найбільші труднощі виникають в процесі говоріння, вираження думок, а також при сприйнятті іноземної мови на слух, в процесі аудіювання тощо. Це висуває завдання володіння складною системою лексичного поєднання слів, що не є звичним та відрізняється від особливостей рідної мови. Важливим є те, що для мовця його рідна мова, її слова виступають звичним актом, який немов розчиня-

ється в самому мовцеві, зливається, поєднується з ним, занурює в нього. Рідна мова відома мовцю немов на несвідомому рівні, вона сприймається й віддзеркалюється цілісно, автоматично. В той час як нерідна мова вимагає концентрації уваги та значної роботи інших психічних функцій під час спілкування, коли кожна лексична одиниця має асоціюватись з конкретним поняттям.

Лексика мови відтворює систему понять, що склалась історично, протягом багатьох століть, крізь яку люди здатні сприймати дійсність. Поняття є узагальненням зі свідомості уявлення людини про властивості світу, які називаються за допомогою слів. Але через те, що поняття містить не всі якості, ознаки предмета, події чи явища, а лише істотні, значущі, які надають можливість відрізнити предмети між собою, поняття є сутнісним елементом, значенням слова. Хоча одне й те саме поняття може бути висловленим різними, наприклад, синонімічними словами. Таким чином, можуть виникати труднощі під час вибору слова по значенню в процесі комунікації: постає питання доречного та адекватного перекладу. Окрім того, формуванню високого рівня комунікативної компетенції сприяє засвоєння синонімів, що підвищує комунікативні можливості мовців.

Сучасні українські дослідники розглядають синонімію як значуще явище. У вивчення цього питання занурювались І. Білодіда, А. Грищенко, Л. Лисиченко, М. Плющ, О. Пономарев, О. Тараненко та ін. (Жовтобрюх, Кулик, 1965; Грищенко, Мацько, Плющ, 1997). Так, деякі автори зазначають, що «синоніми виникають, по-перше, із необхідності фіксувати в слові нові відтінки явища, уявлення чи поняття. З другого боку, синонімічні слова можуть характеризувати не саме явище, а своєрідність бачення, його оцінки, ставлення до нього. Третій клас синонімів виникає внаслідок диференціації значення або їх синонімічного зближення, що розвиваються в мовній системі» (Мойсієнко, Бас-Кононенко, Бондаренко, 2009).

Мета статті – дослідити психолінгвістичні особливості в оволодінні другою іноземною мовою, французькою, здобувачами вищої освіти.

Виклад основного матеріалу. Синонімія розглядається не тільки як процес запам'ятовування семантично споріднених одиниць, а в свою чергу й як процес опанування нових лексем. Це також спосіб стилістично забарвленого полісемантичного сприйняття та віддзеркалення оточуючої дійсності. Синонімічний ланцюжок, різноманіття лексичних значень слів надають можливість влучно, змістовно, дотично віддзеркалювати в мовленні думки, явища (Басок, 2006; Терещенко,

2000). Сутність синонімії, синонімічних відносин між словами привертає увагу лінгвістів, фахівців у галузі семасіології, оскільки вирішення проблем синонімії пов'язане з питаннями антонімії, полісемії, є важливим для лексикографії, літературознавства, методики викладання. В прикладному аспекті розробка теоретичних питань лексичної семантики сприяє створенню словників, на необхідність яких у мовній практиці вказують фахівці (Benveniste, 1976; Bisconti, 2015).

Синонімія як один із видів зв'язків слів відповідно до їх значення передбачає відносини подібності і відмінності. Особливістю синонімічних зв'язків є те, що сам чинник синонімічності встановлюється на основі семантичної подібності двох або декількох слів, характеристика кожного члена синонімічного ряду надається з урахуванням існуючих між синонімами відмінностей. Характеристика синонімічних зв'язків з погляду їхньої ролі в системній організації лексики передбачає своїм об'єктом не лише окремі синоніми в межах синонімічних рядків, а й синонімічні рядки, оскільки саме зв'язки різних членів рядку один з одним та зв'язки самих синонімічних рядків дозволяють говорити про взаємини особливих частин у складі єдиного цілого – у лексичній системі мови, зокрема французької.

В. Німчук звертає увагу, що перша згадка про синоніми зустрічається в роботі Памви Беринди «Лексіконъ славеноросскій и имени тлькованіє», друкованому церковнослов'янсько-західнороському словнику, виданому в друкарні Києво-Печерського монастиря в 1627 році. Ця праця вважається однією з кращих праць східнослов'янської лексикографії XVII століття. «Памво Беринда не помилився, коли писав у передмові до свого словника, що його праця «у пото(м) ны(х) в(ъ)дАчност(ъ) ѡ(т)несеть. Протягом тривалого періоду цей словник був посібником для тих, хто вивчав церковнослов'янську мову» (Німчук, 1978). Памво Беринда – видатний діяч української культури XVII століття. Він був не тільки талановитим ученим-лексикографом, але й поетом, перекладачем, друкарем і гравером. Та про його життя ми маємо дуже скупі відомості. Основним джерелом вивчення біографії Памви Беринди є присвята (передмова) і післямова до його «Лексикона» (Німчук, 1978). Наразі відомим є сучасне дослідження В. Бісконті, де репрезентовані особливості започаткування вживання синонімії у французькій мові, зокрема в 19 столітті, коли відбувався розквіт вивчення даного питання (Bisconti, 2012; Bisconti, 2015). З цього приводу Г. Нойес зауважує, що розвиток вчення про синоніми взагалі в світі розпо-

чався безпосередньо під впливом французької лінгвістичної науки (Noyes, 1951).

На сучасному етапі науковий інтерес до процесу синонімії проявляється в межах різноманітних підходів та напрямків у системі семантичних відносин мовних одиниць. Його дослідження та вивчення продовжує привертати увагу як зарубіжних, так і вітчизняних фахівців (Bisconti, 2016). Вони виокремлюють наступні ознаки синонімів: спільність понять; наявність одного контекстуального денотату; близькість або тотожність значень; загальна структурна формула дистрибуції; спільність у звучанні; приналежність синонімічних одиниць до однієї частини мови; взаємозамінність лексичних одиниць в одному контексті; тотожність сполучуваності лексем тощо (Ali Bouacha, Bertrand, 1981; Costantini, Arrivé, Darrault-Harris, Coquet, 1996).

Розглядаючи аналіз сполучуваності зазначених складових, фахівці вказують на властивості синонімів, визначаючи ознаки семантичної або смислової тотожності чи близькості слів. Це демонструє різноманіття в розумінні значення та сенсу слів. Перша ознака є актуальною, якщо значення слова визначається його понятійною віднесеністю. Через це розгляд значення слова виходить з позицій денотату. Умова синонімічності слів є можливістю визначати їхню співвіднесеність з одним денотатом. Значення та зміст слова виявляються в його дистрибуції: остання також є умовою синонімії слів тощо. Взагалі, все різноманіття можливих термінологічних варіантів дефініції аналізованого явища можна звести до наступних підходів: семантичного та операційно-семантичного. В межах першого підходу синоніми трактуються як слова, що мають одне й те саме лексичне значення, але з його відтінками, тобто диференційними семантичними ознаками, «прагматичними добавками». Другий підхід представлений концепцією взаємозамінності, сутність якої полягає в тому, що семантичні відмінності синонімів можуть бути нейтралізовані в «однакових контекстах або частково збігаються за характером лексичної сполучуваності в контекстах» (Bisconti, 2012; Bisconti 2015; Lima, 2012).

Потребують детального вивчення питання визначення синонімії як мовного явища, де набудуватимуть більш ретельного дослідження значення слів у певній лінгвокультурі, метамові взагалі. На сучасному етапі слова, що мають співпадаюче, схоже значення, розглядаються як лексичні варіанти. Справжніми ж синонімами вважаються слова, що мають у своїй семантичній структурі диференціальні ознаки (Greimas, 1970). Семантична сут-

ність синонімії передбачає еквівалентність усіх значень лексичних одиниць або значень сем. Це, в свою чергу, є підставою розрізнення повної та часткової синонімії. Тож, абсолютна синонімія є винятково рідкісним явищем (Noyes, 1951).

Так, стовідсоткові синоніми традиційно зустрічаються у французькому словнику синонімів (*Dictionnaire des synonymes*), де, наприклад, знаходимо чітко визначені синоніми до неозначеного прикметника *aucun*: *pas (un), nul, pas un seul, personne* – ні один, жоден тощо (Larousse, 2023; Le Robert, 2023). Уважаться, що це явище зумовлене історичними та етимологічними причинами (Benveniste, 1976). В наведеному вище прикладі одна з лексем має латинське походження, етимологія іншої має віддзеркалення у французькій мові, де вони обидві використовуються. При цьому з часом у активному застосуванні залишається як правило лише один з синонімів: решта слів з синонімічного рядку зникають або починають бути синонімами в ланцюжку інших значень (Haas, 1973).

Існує також думка, що синонімами можуть бути лише ті слова, що повністю співпадають за значенням або збігаються за окремими компонентами (Bisconti, 2015). Деякі фахівці називають синонімами слова, що позначають той самий предмет або віддзеркалюють тотожну думку (Lima, 2012). Усе це вказує на те, що комунікативно-прагматична цінність синонімів полягає не в їхній тотожності, а навпаки, в їхньому різноманітті. Адже, мета комунікації полягає не в дублюванні значення слів, а в адекватному, але поряд із тим стилістично забарвленому висловлюванні відповідної думки (Noyes, 1951).

До синонімічного рядку входять слова, що об'єднані близькістю лексичних значень і такі, що володіють здебільшого тими чи іншими відмінностями, що містяться, наприклад, в змісті значення, в характері зв'язків з іншими словами, в закономірностях вживання, що зумовлені експресивно-стилістичними якостями тощо. Розгляд синонімічного рядку як мікросистеми вимагає встановлення характеру взаємин між його членами, визначення міри семантичної близькості. Для більш чіткішого виявлення структурної організації синонімічного рядку використовується методика компонентного аналізу. Вона передбачає розгляд значення кожного члена досліджуваної групи слів як сукупності мінімальних семантичних компонентів. Компонентний аналіз лексичних одиниць орієнтований насамперед на їхній понятійний зміст як основу лексичного значення. Так, об'єктивним джерелом, що містить

понятійні компоненти (ознаки) значень, можуть бути тлумачні словники тощо (Larousse, 2023; Le Robert, 2023).

Оволодіння синонімічним рядком є однією з психолінгвістичних складових в процесі опанування французької мови здобувачами вищої освіти, перекладачами й філологами. Задля цього робочі тексти для читання й перекладу мають ретельно добиратися викладачем. Їх можна запозичувати з різноманітних рубрик сучасних періодичних або інтернет-джерел, але вони мають бути змістовними, структурованими, цілісними, з дотриманням граматичних правил. Мовний потенціал текстів має створювати простір для пошуково-дослідницької роботи здобувачів освіти, завдяки чому можна впорядковувати й тренувальні вправи, наприклад, на вибудову синонімічного ланцюжку. Що стосується такого виду мовленнєвої діяльності як говоріння, діалогічне та монологічне мовлення, то завдяки запам'ятовуванню синонімів відкривається перспектива оперування дефініціями в різних сферах життєдіяльності та на різноманітні теми. Це ж стосується й аудіювання, коли відбувається швидке сприйняття іншої мови, під час якого не завше дотично спливає на думку влучне слово. Розвинене знання синонімії дозволить швидко зорієнтуватися в ситуації так само, як і під час письма, написання творів тощо.

Розглянемо підтвердження вищезазначеного на невеличкому прикладі перекладу назви заголовку до статті з рубрики *Société* французького електронного видання *Le Monde*. Наданий матеріал використовувався в роботі зі здобувачами освіти спеціальності 035 «Філологія», спеціалізації 035.041 «Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська» першого рівня вищої освіти 4 року навчання (8 семестр) у контексті викладання навчальної дисципліни «Практичний курс перекладу з другої іноземної мови (французької)». Так, в назві заголовку «*Au Sénat, la crise politique couve autour du projet de loi «immigration»*» нас цікавить точний, влучний, відповідний до сенсу інформації переклад дієслова «*couve*» (Le Monde, 2023). У французькій мові дієслово «*couve*» (інфінітив «*couver*») є перехідним дієсловом, підтвердження чого знаходимо в словнику Larousse, та походить від латинського «*subare*», що перекладається як «лежати; бути сонним» (Larousse, 2023).

Окрім того, словник надає наступний синонімічний ланцюжок щодо сенсового вживання дієслова: 1. *En parlant des oiseaux, s'étendre sur les œufs pour leur assurer la chaleur nécessaire au développement normal de l'embryon: Une poule qui*

couve dix œufs (1. По відношенню до птахів, що сидять на яйцях, щоб забезпечити їм тепло, необхідне для нормального розвитку зародка: Курка, що насиджує десять яєць). 2. Entourer quelqu'un de soins attentifs et excessifs de tendresse: Sa mère l'a trop couvé (2. Забезпечувати людину належною турботою і надмірною ніжністю: Мати надто багато доглядала за нею). Синонімічний рядок дієслова «couver» представлений наступним чином: chouchouter (familier) – choyer – dorloter – protéger, що українською перекладається як: сюсюкатися (розмовне) – «носитися» – балувати – оберігати. Протилежне значення: грубити – залякувати. 3. Littéraire. Entretenir secrètement et patiemment un sentiment: Il couve sa vengeance. (3. Літературний. Таємно та терпляче підтримувати почуття: Він розмірковує про свою помсту). В словнику знаходимо також наступну інформацію: «couver» може вживатися як перехідне дієслово (verbe transitif). Наприклад, у виразах: couver des yeux, du regard, regarder quelqu'un, quelque chose longuement, avec tendresse ou avec convoitise. Couver une maladie, en être atteint sans qu'elle se déclare encore nettement. Або як неперехідне дієслово (verbe intransitive): Couver (sous la cendre), être sur le point de se déclarer, d'éclater, en parlant d'un mal, d'un effet violent, etc.

Тож, з метою здійснення адекватного перекладу має значення сенсова структура слова, що передбачає наявність обов'язкової ієрархії: основне значення грає провідну роль, йому підпорядковуються вторинні семантичні досліджуваного слова. Окрім того, визначення співвідношення між членами синонімічного ряду, виявлення ознак подібності та відмінності слів-синонімів, уточнення значення дієслів в нашому випадку, виходячи з аналізу їхньої сполучуваності, становлять важливий аспект вивчення словникового складу французької мови.

Виходячи з вищезазначеного та враховуючи особливості публіцистичного стилю, назва заголовку «Au Sénat, la crise politique couve autour du projet de loi «immigration» може бути перекладена як: «У Сенаті назріває (точиться) політична криза навколо «іміграційного» законопроект».

Таким чином, труднощі під час вибору відповідного, влучного слова за значенням у процесі здійснення перекладу з французької комунікації полягають в самій сутності уміння добирати дотичні слова з синонімічного рядку. Цей процес є складним за своєю природою через сенс, який треба донести до реципієнта, щоби належним чином занурити в ситуацію, в її сприйняття, в її осмислення та в її розуміння. Окрім того, відомо, що значна кількість слів до французької

мови «прийшла» з латинської мови та впродовж століть слова піддавались різноманітним трансформаціям, у тому числі й словотворчим, лексичним. Саме тому лексика французької мови є складною системою, що багаторазово перетинається та за допомогою якої впорядковується різнобарвна інформація про предмети, явища, події навколишнього світу, що віддзеркалюється через поняття. Через це в процесі навчання французької мови варто поставити й питання про впорядкування лексичних одиниць за широким набором семантичних ознак і стилістичних відтінків тощо (Bisconti, 2016).

Слід зазначити, що систематизація слів (в нашому випадку) французької мови полегшує процес запам'ятовування, засвоєння понять та збагачує лексичний запас. Але оскільки слова відрізняються смисловими відтінками, то насамперед доречно систематизувати та організувати засвоєння саме слів синонімічного рядку. З цією метою необхідно підвищувати крос-культурну грамотність, занурювати здобувачів освіти в лінгвокультурний аспект, оскільки у взаємодії між рідною та нерідною мовами існує своя унікальна проблематика, незнання якої ускладнює спілкування між людьми обох культур, а знання зобов'язує до постійної та завзятої співпраці тощо. Отже, засвоюючи, запам'ятовуючи певний синонімічний ланцюжок слів, словосполучень, зворотів в тій чи іншій послідовності, що є дотичними для використання в конкретних ситуаціях спілкування, здійснення перекладу, закладаємо основу для вкрай необхідних складових у володінні нерідною мовою, зокрема французькою, точності, швидкості перекладу, сприйняття та віддзеркалення інформації тощо.

Висновки. Отже, синонімія має розумітися та застосовуватися в мовленнєвому процесі як «звичка до вираження». Звісно, що така «звичка» має бути зумовленою практикою використання як у розмовному, так і в письмовому мовленні. Спонуванням до цього є потреба розумітися з оточуючими, висловлюватися стосовно інших. Так, спілкуючись один з одним, французи можуть сказати, наприклад, «bel» або «bon» («красивий» або «гарний, добрий») по відношенню до людини, предмета, події чи явища і це залежить від мовленнєвої звички, звичаїв, традицій, тієї характеристики, що мається на меті, творчого прояву, місця проживання, розмовного діалекту тощо, але метою завжди буде висловлення, підкреслення чогось сутнісного, важливого. Прагненням до активного використання синонімії в процесі мовлення має стати спонування робити свої висловлювання

багатшими, красивішими, колоритнішими, неповторними, цікавими, яскравими, влучними. Тож, викладачеві французької мови слід прививати здобувачам вищої освіти, майбутнім філологам та перекладачам, звичку активного використання словників, зокрема словників синонімів. Засвоєння матеріалу треба постійно закріплювати виконанням тренувальних вправ, що спрямовані на поповнення словникового запасу здобувачів освіти в контексті використання синонімічних ланцюжків. Під час опанування синонімічних рідків стане в пригоді робота з матеріалами сучас-

них інтернет-джерел, а також творів художньої французької літератури, що є незамінним скарбом під час оволодіння нерідною мовою, сповненим шедеврами та чисельними прикладами вживання значної кількості мовного багатства та різнобарв'я. Вважається за потрібне зосередити зусилля подальших розвідок на вивченні механізмів синонімії, занурившись у дослідження психічних чинників, що спонукають до здійснення мовленнєвої діяльності, яка стимулюється завдяки аналізу поточної ситуації, створюючи в свідомості людини необхідні образи.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Басок В. А. Контекстуальна синонімія: семантико-стилістичний та прагматичний аспекти: автореф. на здоб. наук. ст. канд. філол. наук: спец.10.02.04 «Германські мови». Київ, 2006. 20 с.
2. Гавриленко К. М. Навчання студентів немовних вузів професійній міжнародній комунікації. Наук. зап. Серія філологічна. Остріг: Вид. Нац. ун-ту «Острозька академія», 2012. Вип.23. С. 241.
3. Гусейнзаде Г. Д. Навчання мовленнєвої комунікації іноземною мовою. Баку: Мутарджим, 2001. 131 с.
4. Жовтобрюх М. А., Кулик Б. М. Курс сучасної української літературної мови. Ч.1. Підручник для ф-тів мови і л-ри пед. ін.-тів. Вид. 3-тє. Київ: Рад. школа, 1965. 422 с.
5. Німчук В. В. Словник П. Беринди та його місце і історії лексикографії (До 350-річчя виходу в світ «Лексикона»). Мовознавство. 1978. № 2. С. 24–36.
6. Сучасна українська літературна мова. Лексика і фразеологія. / За ред. І. К. Білодіда. Київ: Наукова думка, 1973. 438 с.
7. Сучасна українська літературна мова: Лексикологія. Фонетика: підручник / А. К. Мойсієнко, О. В. Бас-Кононенко, В. В. Бондаренко та ін. К.: Знання, 2010. 270 с.
8. Сучасна українська літературна мова: Підручник. / А. П. Грищенко, Л. І. Мацько, М. Я. Плющ та інші.; За ред. А. П. Грищенко, - вид. перероб. допов. К.: Вища школа, 1997. 493 с.
9. Сучасна українська літературна мова. / Під ред. М. Я. Плющ. К.: Вища школа, 1994. 414 с.
10. Сучасна українська літературна мова. / За ред. О. Д. Пономарева. К.: Либідь, 2001. 400 с.
11. Терещенко Л. Лексична синонімія. Київ, 2000. С. 25–30.
12. Українська мова. Енциклопедія (Редколегія: Русанівський В. М., Тараненко О. О., Зяблюк М. П. та ін.). Київ: Укр. енцикл., 2000. 752 с.
13. Ali Bouacha A., Bertrand D. Lectures de récits. Pour une approche sémio-linguistique des textes littéraires; parcours méthodologique de lecture et d'analyse. Paris: Bureau pour l'Enseignement de la Langue et de la Civilisation Française a l'Étranger, 1981. 184 p.
14. Benveniste É. Problemas de linguuistica geral; tradução de Maria da Glória Novak e Luiza Neri; revisão do Prof. Isaac Nicolau Salum. São Paulo, Ed. Nacional, Ed. da Universidade de São Paulo, 1976. 387 p.
15. Bisconti V. «Charles Bally et la synonymie, ou «la communauté d'usage» d'abord», Éla. Études de linguistique appliquée, vol. 178, no. 2, 2015, pp. 195–212. URL: <https://www.cairn.info/revue-ela-2015-2-page-195.htm>
16. Bisconti V. La synonymie dans la seconde moitié du XIXe siècle: description, pédagogie et théorisation. F. Neveu. et al. (éds), Actes du CMLF 2012 – 3e Congrès Mondial de Linguistique Française, Université Lumière Lyon 2, Lyon, 4–7 juillet 2012. EDP Sciences. URL: https://www.academia.edu/23757610/La_synonymie_dans_la_seconde_moitie_C3%A9_du_XIXe_si%C3%A8cle_description_p%C3%A9dagogie_et_th%C3%A9orisation
17. Bisconti V. Le Sens en partage. Dictionnaires et théories du sens, XIXe – XXe siècles, coll. «Langages», préface de Tullio De Mauro, Lyon, ENS Éditions, 2016. 395 p.
18. Costantini M., Arrivé M., Darrault-Harris I., Coquet J.-C. Sémiotique, phénoménologie, discours: du corps présent au sujet énonçant. Paris: L'Harmattan, 1996. 220 p.
19. Davis MH, Gaskell MG. A complementary systems account of word learning: neural and behavioural evidence. Philos Trans R Soc Lond B Biol Sci, 2009. Dec. 27. 364 p. URL: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/19933145/>
20. Démonet JF., Thierry G., Cardebat D. Renewal of the neurophysiology of language: functional neuroimaging. Physiol Rev. 2005 Jan; 85 (1): 49–95. URL: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/15618478/>
21. Greimas A. J. Du sens. Essais sémiotiques, tome 1. Edition: Seuil; First Edition. Paris. 1970. 313 p.
22. Haas W. John Lyons. Introduction to theoretical linguistics. Journal of Linguistics. 1973; 9 (1). P. 71–113. doi:10.1017/S0022226700003558
23. Larousse. URL: <https://www.larousse.fr/dictionnaires/francais/couver/20041>
24. Le Monde. URL: https://www.lemonde.fr/politique/article/2023/11/06/au-senat-la-crise-politique-couve-autour-du-projet-de-loi-immigration_6198459_823448.html
25. Le Robert. URL: <https://dictionnaire.lerobert.com/definition/autsun>
26. Lima Maria Hozanete Alves de. No (per)curso de Ferdinand de Saussure a hetero-dimensão é fundante. Cadernos de Estudos Linguísticos. 2012, v. 54, n. 2, pp. 265–287.
27. Mårtensson J., Eriksson J., Bodammer NC., Lindgren M., Johansson M., Nyberg L., Lövdén M. Growth of language-related brain areas after foreign language learning. Neuroimage. 2012 Oct. Volume 63, Issue 1, 15. P. 240–244.
28. Noyes G. E. The Beginnings Of The Study of Synonyms in England. PMLA/Publications of the Modern Language Association of America. 1951. 66 (6). 951–970.

REFERENCES

1. Basok V. A. (2006) Kontekstualna synonimii: semantyko-stylistychnyj ta prahmatychnyj aspekty. [Contextual synonymy: semantic-stylistic and pragmatic aspects] Avtoref. na zdob. nauk. st. kand. filol. nauk: spets.10.02.04 «Hermanski movy», Kyiv. Autoref. on of science Art. Ph.D. philol. Sciences: special. 10.02.04 «Germanic languages», Kyiv. 20. [in Ukrainian].
2. Havrylenko K. M. (2012) Navchannia studentiv nemovnykh vziv profesijnij mizhnarodnij komunikatsii. [Training students of non-language higher education institutions in professional international communication] Nauk. zap. Seriia filolohichna. Ostrih: Vyd. Nats. un-tu «Ostrozka akademiia». Science zap Philological series. Oyster: Type National Ostroh Academy University, 23. 241. [in Ukrainian].
3. Husejnzade H. D. (2001) Navtchannia movlennevoy kommunykatsyy inozemnoj movoj. [Teaching verbal communication in a foreign language] Baku: Mutardzhim. Baku: Mutardzhim, 131. [in Ukrainian].
4. Zhovtobriukh M. A., Kulyk B. M. (1965) Kurs suchasnoi ukrainskoi literaturnoj movy. [Course of modern Ukrainian literary language] Ch. 1. Pidruchnyk dlia f-tiv movy i l-ry ped. in-tiv. Vyd. 3-tie. Kyiv: Rad. Shkola. Part 1. Textbook for language and language pedagogy. etc. Kind. the 3rd Kyiv: Rad. school, 422. [in Ukrainian].
5. Nimchuk V. V. Slovyk P. (1978) Berynda ta joho mistse i istorii leksykohrafii (Do 350-richchia vykhodu v svit «Leksykona»). [The dictionary of P. Berinda and its place and history of lexicography (To the 350th anniversary of the publication of the «Lexikon»)] Movoznavstvo. Linguistics. 2. 24–36. [in Ukrainian].
6. Suchasna ukrainska literaturna mova. Leksyka i frazeolohiia (1973). [Modern Ukrainian literary language. Vocabulary and phraseology] Za red. I. K. Bilodida. Kyiv: Naukova dumka. Under the editorship I. K. Bilodida. Kyiv: Scientific thought. 438. [in Ukrainian].
7. Suchasna ukrainska literaturna mova: Leksykolohiia. Fonetuka: Pidruchnyk (2010). [Modern Ukrainian literary language: Lexicology. Phonetics: a textbook] A. K. Mojsienko, O. V. Bas-Kononenko, V. V. Bondarenko ta in. K.: Znannia. A. K. Mojsienko, O. V. Bas-Kononenko, V. V. Bondarenko and others. K.: Knowledge, 270. [in Ukrainian].
8. Suchasna ukrainska literaturna mova (1997). [Modern Ukrainian literary language] Pidruchnyk / A. P. Hryshchenko, L. I. Matsko, M. Ya. Plyusch ta insh.; Za red. A. P. Hryshchenko, vyd. pererob. dopov. K.: Vyscha shkola. Textbook / A. P. Hryshchenko, L. I. Matsko, M. Ya. Plyusch, etc.; Under the editorship A. P. Hryshchenko, ed. processing added. K.: Higher School, 493. [in Ukrainian].
9. Suchasna ukrainska literaturna mova (1994). [Modern Ukrainian literary language] Pid red. M. Ya. Plyusch. K.: Vyscha shkola. Under the editorship M. Ya. Plyusch. K.: Higher School. 414. [in Ukrainian].
10. Suchasna ukrainska literaturna mova (2001). [Modern Ukrainian literary language] Za red. O. D. Ponomareva. K.: Lybid. Under the editorship O. D. Ponomareva. K.: Lybid. 400. [in Ukrainian].
11. Tereschenko L. (2000) Leksychna synonimii. [Lexical synonymy] Kyiv, 25–30. [in Ukrainian].
12. Ukrainska mova. Entsyklopediia (2000). [Ukrainian language. Encyclopedia] Redkolehiia: Rusanivskij V. M., Taranenko O. O., Ziabliuk M. P. ta in. Kyiv: Ukr. entsykl. Editorial board: V. M. Rusanivskij, O. O. Taranenko, M. P. Zyabluk, etc. Kyiv: Ukr. encycl., 752. [in Ukrainian].
13. Ali Bouacha A., Bertrand D. (1981) Letstures de rétsits. Pour une approche sémio-linguistique des tekhtes littéraires; partsours méthodologikue de letsture et d'analyse. [Lestures of reitsits. For a semio-linguistic approach to literary techniques; share our methodology of literature and analysis] Paris: Bureau pour l'Enseignement de la Langue et de la Tsivilisation Franchises a l'Étranger. Paris: Office for Language Teaching and Civilization Franchises Abroad, 184. [in French].
14. Benveniste É. (1976) Problemas de linguuistitsa geral; tradução de Maria da Glória Novak e Luiza Neri; revisão do Prof. Isaats Nitsolau Salum. [General linguistic problems; translation by Maria da Glória Novak and Luiza Neri; review by Prof. Isaats Nitsolau Salum] São Paulo, Ed. Natsional, Ed. da Universidade de São Paulo, 387. [in Spanish].
15. Bistsonti V. (2015) «Charles Bally et la synonymie, ou «la tsommunauté d'usage» d'abord». [Charles Bally and synonymy, or «the community of use» first] Éla. Études de linguistikue applikuée. Éla. Studies in Applied Linguistics, 178 (2). 195–212. URL: <https://vvv.tsairn.info/revue-ela-2015-2-page-195.htm> [in French].
16. Bistsonti V. (2012) La synonymie dans la setsonde moitié du 19–20 siètsle: destsription, pédagogie et théorisation. [Synonymy in the second half of the KhIkhe century: description, pedagogy and theorization] F. Neveu. et al. (éds), Atstes du TsMLF 2012 – 3e Tsongrès Mondial de Linguistikue Française, Université Lumière Lyon 2, Lyon, 4–7 iuillet. F. Nephew. et al. (eds), Proceedings of CMLF 2012 – 3rd World Congress of French Linguistics, Université Lumière Lyon 2, Lyon, July 4–7. [in French].
17. Bistsonti V. (2016) Le Sens en partage. Ditstionnaires et théories du sens, 19–20 siètsles. [Shared Meaning. Dictionaries and theories of meaning, 19th – 20th centuries] tsoll. «Langages», préfatse de Tullio De Mauro, Lyon, ENS Éditions. coll. «Langages», preface by Tullio De Mauro, Lyon, ENS Éditions, 395. [in French].
18. Tsostantini, Michel and Darrault-Harris, Ivan (eds) (1999) Sémiotikue, phénoménologie, distsours: du tsorps présent au sujet énonçant [Semiotics, phenomenology, discourse: from the present body to the enunciating subject] Paris: L'Harmattan, 345. [in French].
19. Davis MH, Gaskell MG. (2009) A tsomplementary systems atstout of vord learning: neural and behavioural evidentse. Philos Trans R Sots Lond B Biol Stsi. Dets 27; 364. [in English]. URL: <https://pubmed.ntsbi.nlm.nih.gov/19933145/>
20. Démonet JF, Thierry G, Tsardebat D. (2005) Reneval of the neurophysiology of language: funstional neuroimaging. Physiol Rev. Yan; 85 (1). 49–95. [in English]. URL: <https://pubmed.ntsbi.nlm.nih.gov/15618478/>
21. Greimas A. J. (1970) Du sens. Essais sémiotikues. [Sense. Semiotic essays] tome 1. Edition: Seuil; First Edition. Paris. volume 1. Edition: Seuil; First Edition. Paris. 313. [in French].
22. Haas V. (1973) John Lyons. Introdutstion to theoretitsal linguistits. Journal of Linguistits. 9 (1). 71–113.
23. Larousse. URL: <https://vvv.larousse.fr/ditstionnaires/frantsais/tsouver/20041> [in French].
24. Le Monde. URL: https://vvv.lemonde.fr/politikue/artitsle/2023/11/06/au-senat-la-tsrise-politikue-tsouve-autour-du-projet-de-loi-immigration_6198459_823448.html [in French].
25. Le Robert. URL: <https://ditstionnaire.lerobert.tsom/definition/autsun> [in French].
26. Lima Maria Hozanete Alves de. (2012) No (per)tsurso de Ferdinand de Saussure a hetero-dimensão é fundante. [No (per)curso de Ferdinand de Saussure a hetero-dimensão é fundante] Cadernos de Estudos Linguísticos. Cadennos of Linguistic Studies. 54 (2). 265–287. [in Spanish].
27. Mårtensson J., Eriksson J., Bodammer N., Lindgren M., Johansson M., Nyberg L., Lövdén M. (2012) Growth of language-related brain areas after foreign language learning. Neuroimage. Otst. Volume 63, Issue 1, 15. 240–244.
28. Noies G. E. (1951) The Beginnings Of The Study of Synonyms in England. PMLA/Publitsations of the Modern Language Assotsiata of Ameritsa. 66 (6). 951–970.